

Opgave 1 Jongeren een stem in de democratie?

Volgens journalist Irene Caselli is het onterecht dat jongeren wereldwijd nauwelijks worden betrokken bij politieke besluitvorming. Jongeren onder de achttien hebben volgens haar een helder wereldbeeld en een scherp oog voor goed en kwaad en voor wat echt belangrijk is. Bovendien zijn ze nieuwsgierig en creatief. Deze eigenschappen maken dat jongeren volgens Caselli een relevante bijdrage kunnen leveren aan het nemen van politieke beslissingen, bijvoorbeeld als het gaat om beslissingen die ook hen aangaan, zoals klimaatbeleid, onderwijs en kansen op werk. Caselli geeft twee voorbeelden van politiek actieve jongeren. Het eerste voorbeeld is dat van een vijftienjarige uit Canada die vindt dat jongeren stemrecht moeten hebben om zo ook mee te kunnen doen in de democratie. Het tweede voorbeeld is dat van een zestienjarige uit Schotland die uit eigen ervaring weet dat jongeren zich kritisch uitspreken over ongelijkheid in de maatschappij.

Volgens John Stuart Mill is een democratie een meer rationele staatsvorm dan een regering van politieke experts. Hij geeft daarvoor twee argumenten.

Stel dat Mill jongeren zou beschouwen als burgers.

- 2p 1 Leg uit bij welk van deze twee argumenten van Mill het eerste voorbeeld van Caselli aansluit.

Leg vervolgens uit dat Caselli's tweede voorbeeld aansluit bij Mills andere argument.

Uit reacties op Caselli's artikel blijkt dat sommige ouders betwijfelen of jongeren wel betrokken moeten worden bij politiek, zoals deze moeder:

tekst 1

Gisteren had ik toevallig een heel gesprek met mijn kind (15 jaar, 3 vwo) over de toestanden in de USA. Zij vond onder andere dat 'alle politieagenten slecht zijn'. Hadden ze maar geen politieagent moeten worden. Over de vraag wie er dan de veiligheid moeten bewaken, had ze niet nagedacht. Haar informatie had ze van TikTok.

Hoezeer ik het ook toejuich dat ze zich een mening vormt en dat ze die uit in discussies met mij, ik ben blij dat ze nog niet hoeft te stemmen. Daarvoor heeft ze nog te weinig kennis en daarvoor is haar wereldbeeld nog iets te ongeslepen en zwart-wit.

bron: De Correspondent - Wat politici van kinderen kunnen leren - 2020

Mill pleit voor volledige vrijheid van meningsuiting. Daarvoor geeft hij vier redenen.

- 3p 2 Beargumenteer of jij het eens bent met deze opvatting van Mill, met:
- twee van de vier redenen die Mill hiervoor geeft en
  - tekst 1.

Om jongeren te betrekken bij politieke besluitvorming bestaan er al vele jaren jongerenafdelingen van politieke partijen. Bovendien hebben veel gemeentes een kinderraad en jongerenambassadeurs.

Een jongerenambassadeur uit Den Bosch vertelt dat zij en haar medeambassadeurs gevraagd en ongevraagd adviezen geven aan de gemeente over thema's die zij belangrijk vinden, zoals de effecten van coronamaatregelen op jongeren. Ze verzamelen daarover zelf informatie bij jongeren en overleggen met ambtenaren of de wethouder. In het begin werden de jongerenambassadeurs niet serieus genomen, maar inmiddels hebben ze goede contacten met ambtenaren en worden hun adviezen meegenomen in politieke besluiten.

Voorstanders van het deliberatieve model stellen dat het debat de kern is van een democratie.

- 2p 3 Leg uit dat het idee van jongerenambassadeurs past in het deliberatieve model van democratie met:
- het begrip 'legitimiteit' en
  - het gegeven dat jongeren een minderheid zijn.

Alexis de Tocqueville vraagt zich af of het gelijkheidsideaal in een democratie burgers echt vrij maakt. Hij ziet despotisme als een gevaar van een democratie.

- 2p 4 Leg uit dat volgens Tocqueville:
- het gelijkheidsideaal kan leiden tot despotisme en
  - lokale jongerenambassadeurs dit gevaar zouden kunnen verminderen.

Om deel te nemen aan een democratie kan het nodig zijn om jongeren via het onderwijs een democratische cultuur aan te leren. Dat kan vanuit verschillende soorten onderwijs.

Filosoof en psycholoog Alison Gopnik is tegen een uniform schoolstelsel waarin leerlingen door de overheid vastgestelde waarden en vaardigheden krijgen aangeleerd. Zij pleit juist voor variatie:

tekst 2

Evolutionair gezien is variatie veel voordeliger, stelt Gopnik: mocht de samenleving ineens radicaal veranderen, dan zou het zomaar kunnen dat je er met doelbewuste, gefocuste, brave studenten alléén niet komt. Dan is onze soort wellicht meer gebaat bij een flinke voorraad creatieve, avontuurlijke en onbevangen individuen die nieuwe oplossingen kunnen bedenken voor een nieuwe tijd. (...)

Een uniform schoolsysteem brengt (...) een ‘monocultuur’ aan mensen voort: jongvolwassenen die allemaal op een en dezelfde manier onderwezen zijn, alsof onze kracht als samenleving, en onze weerbaarheid als soort, niet valt of staat met variatie, met een veelheid aan manieren van denken, doen, en problemen oplossen.

bron: De Correspondent - Maak kennis met de opvoedexpert die opvoeden een gevaarlijk idee vindt - 2020

Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen instrumentele en intrinsieke waarden.

- 2p 5 Leg dit onderscheid uit met een voorbeeld.
Geef vervolgens met tekst 2 een argument dat onderwijs een instrumentele waarde heeft.

Gopniks bezwaar tegen een uniform schoolsysteem sluit in een bepaald opzicht aan bij Biesta’s kritiekpunt dat onderwijs in burgerschap uitgaat van een individualistische visie op democratie.

- 3p 6 Biesta heeft nog twee andere kritiekpunten op onderwijs in burgerschap.
Leg uit in welk opzicht Gopnik het eens zal zijn met Biesta’s kritiekpunt van een individualistische visie op democratie.
Leg vervolgens voor **beide andere** kritiekpunten van Biesta uit in welk opzicht Biesta en Gopnik het **niet** met elkaar eens zullen zijn.

Jongeren meer betrekken bij politieke besluitvorming, is dat nu wel of geen goed idee? Als je uitgaat van het paternalisme-argument van Milton Friedman voor overheidsbemoeienis met onderwijs, kun je stellen dat meer betrokkenheid van jongeren bij politieke besluitvorming geen goed idee is.

- 2p 7 Geef het paternalisme-argument van Friedman weer.
Beargumenteer vervolgens met dit argument van Friedman of jij een voor- of tegenstander bent van meer betrokkenheid van jongeren bij politieke besluiten.